

SKOK, o. s.

Spolek oborové konference nestátních neziskových organizací působících v sociální a zdravotně sociální oblasti

Senovážné náměstí 2/994, 110 00 Praha 1

tel./fax: 296 243 346, e-mail: skok@cbox.cz

IČ: 26591766

Komerční banka Praha 1: č. ú.: 51-902390247/0100

Stanovisko SKOK k sociální reformě – zejm. k novele zákona o sociálních službách

Reforma v oblasti sociálních služeb je nezbytná a žádoucí, stávající systém sociálních služeb je dlouhodobě neudržitelný a vyžaduje zásadní změny. V období ekonomické krize je více než zřejmé, že i sociální politika jako praktická aplikace hodnot uznávaných ve společnosti musí zohledňovat možnosti dané dosažitelnými ekonomickými zdroji. Základním argumentem předkládané novely zákona o sociálních službách je efektivita, která je však v praxi redukována na snížení výdajů státního rozpočtu v krátkém období a posílení jednoduchých nástrojů formální kontroly využívání těchto prostředků.

Sociální reforma v oblasti nepojistných dávek představuje především soubor opatření vedoucí ke snížení výdajů státního rozpočtu a posílení nástrojů snadné administrativní kontroly způsobu využití příspěvku na péči. Usnadnění kontroly umožňuje snazší represivní opatření formou technicky jednoduché redukce či zastavení výplaty této dávky, případně dávek dalších. Dopad navržených změn osobně pocítí statisíce občanů České republiky.

Reformní, respektive úsporná opatření v řadě případů pouze skrytě přenášejí ekonomickou zátěž na další aktéry systému, zejména na poskytovatele, uživatele a jejich blízké, kraje a obce (např. v důvodové zprávě uváděné snížení dotací na sociální služby na 3 mld. pro rok 2012 – srov. 6,1 mld. v r. 2011). Navržené prvky reformy nepřinášejí zásadní systémové změny z hlediska kvality sociálních služeb, dostupnosti služeb či způsobu jejich poskytování (novela udržuje taxativní vymezení typů a forem sociálních služeb). Reforma svým načasováním nepodporuje ani vytvoření tržního či kvazi-tržního prostředí a vytvoření nových udržitelných kapacit ve službách.

Předkládaná úprava neřeší diskriminaci občanů v přístupu k podpoře z veřejných rozpočtů (státního, krajských a obecních). Výše nepřímé podpory distribuované prostřednictvím profesionálních poskytovatelů služeb (dotace a granty) se několikanásobně liší mj. v závislosti na zvolené právní formě poskytovatele.

Autoři Sociální doktríny České republiky zdůrazňují, že „podmínkou efektivního naplňování praktické sociální politiky je **srozumitelné a vyčerpávající informování** veřejnosti o cílech, opatřeních a nákladech sociální politiky. S občany je třeba vést stálou veřejnou diskusi o tom, co má být považováno za spravedlivé, co je právem, co je závazkem, z jakých zdrojů a na co jsou vynakládány finanční prostředky. Stát uznává prostřednictvím sociální doktríny své cíle a závazky, a nemůže-li vždy naplnit to, co vymezuje jako spravedlivé, jasně občanům sděluje, co je v jeho současných možnostech, a co je jeho záměrem do budoucna.“¹ Vzhledem k rozsahu a míře dopadu navržených změn právě v oblasti sociálních služeb je právě tento veřejný dialog naprosto klíčový.

Způsob projednávání a představení stávajícího návrhu sociální reformy laické i odborné veřejnosti nedává pro věcnou konstruktivní diskusi prostor. SKOK je zastáncem

¹ http://www.sds.cz/docs/prectete/e_kolekt/soc_dokt.htm#8, článek V., odst. pátý

důsledného uplatnění principů konstruktivní kritiky a právě z tohoto důvodu **předkládaný návrh reformy zásadně odmítáme**, neboť

- a) postrádáme jasnou vizi budoucího uspořádání systému sociálních služeb (chybí vymezení hodnot a principů, ze kterých reforma vychází),
- b) reforma není představena v širším kontextu navržených změn (vazba na další legislativní změny a záměry – např. zákon o dlouhodobé péči, změny a úpravy v oblasti praktického provádění zákona – změny v prováděcích vyhláškách apod.),
- c) není důsledně zpracována analýza dopadů změn na jednotlivé aktéry systému (důvodová zpráva např. zcela pomíjí zvýšení ekonomické zátěže pro uživatele služeb a jejich rodiny, odkazuje na analýzy, které vycházejí z neveřejných údajů a jejich závěry nejsou veřejně dostupné).

SKOK o.s. plně respektuje legitimitu politické reprezentace k provádění zásadních reformních kroků mj. v oblasti sociálních služeb, vycházejí-li z relevantních a správných informací s vědomím dopadů do běžného života občanů ČR. Dlouhodobě však postrádáme vizi budoucího uspořádání systému sociálních služeb a především očekávaných výsledků tohoto systému.

Nedostatečná komunikace, realizace zásadních změn v napjatém časovém harmonogramu a nedostatečně představené dopady do reálného fungování stávající sítě služeb mohou dle našeho názoru vyústit v hlubokou krizi systému sociálních služeb. Takový stav bude v příkrém rozporu s jinou částí programového prohlášení vlády, kde je na str. 8 v části Sociální služby řečeno, že: „Vláda udrží síť a různorodost nabídky sociálních služeb včetně těch, které poskytují nestátní poskytovatelé.“

Vzhledem k tomu, že ke krizi směřuje i stávající systém (srov. rozdělení dotací na sociální služby v letošním roce v Jihočeském a Středočeském kraji), stojíme de facto před volbou mezi dvěma negativními alternativami. Psychologie tento stav nazývá intrapersonálním konfliktem averze – averze². **V řešení takového konfliktu „rozhodují“ spíše emoce než racionální analýza. Tuto skutečnost navržená novela pouze potvrzuje.**

V Praze dne 15. března 2011

za SKOK o.s.
Pavel Novák, předseda
Matěj Lejsal, místopředseda

skok@skok.biz

² http://web.quick.cz/psychologies/konflikt_a_rozhodovani.htm